

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.bfsa.bg

**ОДОБРЯВАМ, /п/
ИЗП. ДИРЕКТОР НА БАБХ
Д-Р ЙОРДАН ВОЙНОВ**

ИНСТРУКЦИЯ

за осъществяване на контрол по процедурите при подлагане на евтаназия на домашни любимци по смисъла на Регламент (ЕС) 998/2003 на Комисията

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 998/93 на Комисията, животни – домашни любимци съгласно Приложение I към същия, и в изпълнение на чл. 14 – абзац трети, т. в), могат да подлежат на умъртвяване чрез евтаназия. В някои случаи подлежат на унищожаване чрез евтаназия и домашни любимци, отговарящи на Регламент (ЕС) № 318/2007 на Комисията (консолидирана версия от 2010 г.), без тези посочени в чл. 1, трети параграф от Директива 92/65/ЕИО.

I. Общи положения

1. Настоящата инструкция да се ползва и прилага при придвижването, настаняването, фиксирането, зашеметяването и умъртвяването на животни - домашни любимци, в случаите, в които това е единственото решение при възникнало недопускане на територията на ЕС.

2. За целите на настоящата се приемат следните определения:

а) *животно/и* – домашни любимци включва: кучета, котки, порове, безгръбначни (с изключение на пчели и ракообразни), декоративни тропически рибки, земноводни, влечуги, птици – всички видове с изключение на домашни птици посочени в Директиви 90/539/ и 92/65/ЕИО на Съвета, бозайници – гризачи и домашни зайци;

б) *придвижване* – прекарването на животните от мястото на недопускането, до помещението или мястото, където ще се извърши евтаназията;

в) *фиксиране* – прилагане върху животните на процедури за обездвижване с цел за улесняване на евтаназията;

г) *зашеметяване* – всеки процес (в т.ч. и въвеждане в дълбока наркоза) , прилаган при животните , водещ до загуба на съзнанието, която загуба да продължава до умъртвяването;

д) *евтаназия* – действие по съзнателно, целенасочено предизвикване на смъртта при домашен любимец, чрез превеждане през състояние на дълбока наркоза (или зашеметяване), без излизане от нея, до необратимо прекратяване на жизнените функции;

е) *компетентен орган* – централния орган на страната, упълномощен с ветеринарния контрол и проверки, като в някои случаи (съгласно Директива 64/433/ЕИО), е допустимо и евтаназия по изискванията на някои религиозни обреди.

3. Придвижването, фиксирането, зашеметяването и умъртвяването на животните да се извършват по начин, който намалява до минимум възбудата, болката и страданието им.

4. Животните, които подлежат на евтаназия, се:

а) придвижват до мястото/помещението в съответствие с изискванията на Приложение А към настоящата инструкция;

б) зашеметяват и умъртвяват незабавно в съответствие с изискванията на Приложение Б към настоящата инструкция.

Допустимо е да се извършат горните действия по специфичните методи на религиозни ритуали, но без да се нарушава принципа за причиняване на минималните възможни възбуда, болка и страдание.

II. Изисквания към условията за осъществяване на евтаназията

5. При евтаназия на птици, зайци и др. домашни любимци, да са спазени изискванията придвижването, фиксирането, зашеметяването и умъртвяването да се извършат по начин, намаляващ до минимум възбудата, болката и страданията им, съгласно разпоредбите на Приложение А и Приложения Б към настоящата инструкция.

6. Инструментите, оборудването и апаратурата, използвани за фиксиране, зашеметяване и умъртвяване, да отговарят и да бъдат поддържани по такъв начин, че да предизвикат бързо и ефективно зашеметяване и умъртвяване. Със същата цел и на същото място да има и да бъде поддържан резервен комплект за използване в извънредни случаи.

7. Да не се допуска лица, без необходимата компетентност и опит за хуманно и ефективно изпълнение на евтаназията, да осъществяват тази дейност.

Компетентният орган гарантира, че лицата, извършващи евтаназията на домашните любимци, притежават необходимите умения, способности и професионална компетентност.

8. При животните - домашни любимци: кучета, котки, порове, гризачи, домашни зайци и птици – се осъществява евтаназия съгласно изискванията на Приложение В към настоящата инструкция.

9. Безгръбначни (с изключение на пчели и ракообразни), декоративни тропически рибки, земноводни и влечуги, да се евтаназират съгласно общите изискванията на Приложение В към настоящата инструкция.

III. Осъществяване на евтаназия на домашни любимци по спешност

10. При осъществяването на евтаназия на домашни любимци, които се налага да бъдат умъртвени по спешност, се прилагат изискванията на т. 3 от настоящата инструкция.

11. Ако животните – домашни любимци, които се подлагат на евтаназия, са обект на задължителни мерки с цел контрол на заболяване, то това се извършва в съответствие с изискванията на Приложение Г към настоящата инструкция.

12. Ранени и болни животни могат да бъдат евтаназирани на място, при спазване на общите изискванията на т. 3. Въпреки това, компетентните органи могат да разрешат транспортирането им до специализирано място или помещение, при условие, че подобно транспортиране не причинява допълнителни страдания на животното.

VI. Заключителни разпоредби

13. За зашеметяване и осъществяване на евтаназия са допустими и други научно признати, освен описаните в настоящата инструкция процедури, като те трябва предварително да са одобрени от компетентния орган.

14. За осъществяването на придвижването до мястото на евтаназията, и за извършените процедури при самата евтаназия, се изготвя и попълва протокол, подписан от: лицето, извършило евтаназията, представител на компетентния орган (официален ветеринарен лекар) и от собственика /лицето отговорно пред собственика/ на домашния любимец.

При невъзможност собственикът /лицето отговорно пред собственика/ на домашния любимец, да присъства на евтаназията, същата се осъществява в негово отсъствие при наличието на предварително взето негово писмено съгласие/декларация, че приема това да стане без него.

В случаи, при които лицето - осъществило евтаназията, и представителят на компетентния орган (официалния ветеринарен лекар) съвпадат, подписващите се лица намаляват с едно.

В случаи, когато лицето - евтаназиращо домашния любимец и представителят на компетентния орган съвпадат, а собственикът/отговорното лице/ отсъства, протоколът се подписва от още един представител на компетентен орган.

15. Разходите по придвижването и по осъществяването на евтаназията са за сметка на собственика / на лицето отговорно за него пред собственика / на домашния любимец.

16. След приключване на процедурата, с домашния любимец / с неговото тяло/, се постъпва съгласно българското ветеринарно законодателство.

Приложение А

Изисквания за придвижването и настаняването на животните

I. Общи изисквания

1. Животните, подлежащи на евтаназия, се придвижват по начин, даващ възможност това да стане в най-кратките възможни срокове, и предпазени от неблагоприятни атмосферни влияния, с необходимата вентилация, в пространства и евентуално фиксирани, недопускащи неоправдано високо ниво на възбуда, болка и страдание;

2. Животни, които в резултат на инцидент или заболяване, изпитват болка и страдание, се подлагат на евтаназия възможно най-бързо, но не по-късно от 2 часа от транспортирането им;

3. При настаняване и сваляне от транспортните средства, животните да не бъдат плашени, малтретирани, да не бъдат преобръщани, да не се вдигат за главата, ушите, краката, опашката, по начин причиняващ болка или страдания;

4. Животното да не бъде настанявано предварително в мястото / в помещението / за евтаназия, ако тя няма да бъде извършена незабавно;

5. Животните по всяко време, извън необходимото за транспортиране, получават на разположение вода за пиене;

6. Животните, на които не предстои евтаназия до 6 часа, трябва да имат достъп до умерени количества храна в подходящи интервали.

II. Изисквания при животни, чието придвижване и престой се осъществяват в специализирани контейнери (клетки, боксове)

1. Контейнерите (клетките, боксовете) по конструкция и големина да не предизвикват притеснение, болка и страдания на животните;

2. Контейнерите (клетките, боксовете) да се повдигат, товарят и разтоварват внимателно, без хвърляне, изпускане или преобръщане, по възможност само в хоризонтална позиция.

Приложение Б

1. Ако е необходимо, преди евтаназията, животните се фиксират по начин, недопускащ болка, страдание, нараняване или възбуда;
2. Крайниците не се връзват, не се допуска животните да са неудобно настанени или да висят;
3. Инструментариумът и апаратурата, използвани за евтаназията, е необходимо да са разположени и да се използват максимално лесно, точно и за съответното време.

Приложение В

Разрешени методи за зашеметяване и евтаназия на животни – домашни любимци

1. Чрез хлороформ - може да се използва при евтаназия на гризачи, при условие, че:

а) камерите, използвани за целта, са конструирани и поддържани по начин, изключващ нараняването на животните и позволяващи контрол върху тях;

б) животните се внасят в камерата, само ако тя съдържа наситено съединение въздух – хлороформ;

в) при вдишване газът причинява дълбока упойка, а след това сигурна смърт;

г) животните остават в камерата до смъртта си.

2. Чрез въглероден окис

а) камерите, използвани за целта, са конструирани и поддържани по начин, изключващ нараняването на животните и позволяващи контрол върху тях;

б) животните се въвеждат в камерата след зареждането на същата с въглероден окис в концентрация минимум 1 обемен процент от източник със 100 о/о въглероден окис;

в) газът се използва за умъртвяване на порчета, гризачи и др. дребни видове, ако проведените тестове са установили, че използвания газ:

- е охладен в необходимата степен;

- е филтриран в необходимата степен;

- не съдържа дразнещи частици;

- и не е възможно поставянето на животното в камерата, докато концентрацията на въглеродния окис не достигне минимум 1 обемен процент;

г) при вдишване газът причинява дълбоко зашеметяване, а след това сигурна смърт;

д) животните остават в камерата до смъртта си.

3. Чрез въглероден двуокис – регламентира се както концентрацията на въглеродния двуокис, така и продължителността на въздействието му. Може да се използва при евтаназия на дребни хищници (невестулки и др.) и гризачи, при условие, че:

а) камерите, използвани за целта, са конструирани и поддържани по начин, изключващ нараняването на животните и позволяващ контрол върху тях;

б) животните се въвеждат в камерата, едва след като въздухът в нея съдържа въглероден двуокис в максимална възможна концентрация от източник със 100o/o въглероден двуокис;

в) при вдишване газът причинява дълбока упойка, а след това сигурна смърт.

г) животните остават в камерата до смъртта си.

4. Чрез инжектиране / прилагане / на свръх доза от лекарство с упоителни свойства:

- използват се само тези анестезиращи средства, в дози и с методи, които причиняват незабавна загуба на съзнание, последвана непосредствено от смърт.

5. Чрез обезглавяване, пречупване (прекъсване) на гръбначния стълб в областта на врата

- този метод, който се използва само за умъртвяване на птици, се разрешава от компетентния орган, който от своя страна трябва да гарантира, че методът се прилага от персонал с необходимата квалификация и в съответствие с общите разпоредби на чл. 3 от настоящата инструкция.

Приложение Г

Методи за умъртвяване при възникнала необходимост от ограничаване и ликвидиране на болест

Разрешени методи:

1. Всички методи, причиняващи незабавна смърт, включени в Приложение В;
2. В допълнение, компетентният орган може в съответствие с общите разпоредби на чл. 3 от настоящата инструкция, да разреши използването на други методи за умъртвяване на животните, при условие, че:
 - ако използваните методи не причиняват незабавна смърт, се взимат съответните мерки за умъртвяването им максимално бързо и при всички случаи преди идването им в съзнание;
 - нищо допълнително не се предприема с животните преди констатирането на смъртта им.

СЪГЛАСУВАЛ :

ЗАМ. ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР БАБХ,
Д-Р ВЕНЦЕСЛАВА ТАСЕВА

СЪГЛАСУВАЛ :

ДИРЕКТОР ДИРЕКЦИЯ “ГРАНИЧЕН КОНТРОЛ”,
Д-Р ДАКО ДАКОВ

СЪГЛАСУВАЛ :

ДИРЕКТОР ДИРЕКЦИЯ “ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ”
Д-Р ПЕНЧО КАМЕНОВ

СЪГЛАСУВАЛ :

ДИРЕКТОР ДИРЕКЦИЯ “ПРАВНА”,
Г-ЖА АНИТА ПАШОВА

ИЗГОТВИЛ, 19.12.2011 г.

ГЛ. ЕКСПЕРТ ДИРЕКЦИЯ “ТК”, Д-Р ЗОЯ КАМЕНОВА